

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 37/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eläinten laittomaan verkkokauppaan puuttumisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ritva Elomaa /ps ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 37/2019 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä laittomaan eläinten verkkokauppaan puuttumisen tehostamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Taustaa

Laittoman lemmikkieläinten tuonnin / pentukaupan merkittävin vaara on raivotautia kantava eläin, joka uhkaa niin ihmisten kuin eläinten terveyttä. Tautiriski kasvaa merkittävästi, jos eläimiä tuodaan alueilta tai maista, joissa raivotautia esiintyy yleisesti. Toinen merkittävä kansanterveydellinen riski on myyräekinokokin (*Echinococcus multilocularis*) leviäminen maahan ilman ekinokokkilääkitystä tuotujen koirien tai koiranpentujen mukana. Loinen on yleinen Euroopassa. Kolmanneksi, laittomaan pentukauppaan liittyy aina myös eläinten hyvinvointiongelmia ja harmaata taloutta sekä sellaisia muita tautiriskejä, joihin ei liity tuontietietoja. Ongelmien ehkäisemiseksi tarvitaan monia erilaisia toimenpiteitä.

Lainsäädännön vaatimukset kaupalliselle eläinten tuonnille

Kaupallisen tuonnin (sisämarkkinasiirron) vaatimuksista säädetään neuvoston direktiivissä 92/65/ETY, joka täydentää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 576/2013 ja sitä täydentäviä delegoituja asetuksia. Vaatimuksia ovat tuojan rekisteröityminen, eläinten yksilötunnistaminen (siru), rabiesrokotus, ekinokokkilääkitys ja toimivaltaisen viranomaisen hyväksymän eläinlääkärin suorittama terveystarkastus enintään 48 tuntia ennen eläinten lähettämistä. Eläimiä on seurattava lemmikkieläinpassi, johon on merkitty yksilötunniste sekä annetut rokotukset, käsittelet ja tarkastukset. Siirrot tulee ilmoittaa Traces-järjestelmässä. EU:n alueelta voidaan Suomeen tuoda tietyn ehdon myötä alle 12 viikon ikäisiä rokottamattomia koiranpentuja.

Kolmasmaatuonteja voi laillisesti tehdä vain erikseen hyväksytyistä maista. Tuonneissa vaaditaan myös raivotautivasta-ainetutkimus muista kuin erityisen maaluettelomaan maista tuotavista koirista (EU 577/2013). Venäjä kuuluu tällaiseen maaluetteloon, joten Venäjältä voidaan tuoda koi-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 37/2019 vp

ria ilman vasta-ainetutkimusta. Kaikille kolmansista maista tuotaville eläimille tehdään aina maksullinen eläinlääkinnällinen rajatarkastus ensimmäisessä EU-maassa ja niillä tulee olla alkuperämaan virkaeläinlääkärin myöntämä EU-mallinen terveystodistus. Suomessa rajatarkastus voidaan tehdä Helsinki-Vantaan lentoasemalla tai Vaalimaan rajanylityspaikalla. Eläimistä on tehtävä ennakoilmoitus Traces-järjestelmään.

Suomeen tuodaan tuontimääräysten mukaisesti niin pentuja kuin koiratarhoilta pelastettuja ns. rescue-koiria sekä pieniä määriä rotukoiria. Koiria tuodaan niin EU:n sisäisinä siirtoina (tyypillisesti Espanjasta, Romaniasta, Virosta) kuin kolmasmaatuonteina (erityisesti Venäjältä). Virosta tuodut koirat ovat pääasiassa pieniä pentuja, kun taas Espanjasta, Romaniasta ja Venäjältä tuodut koirat ovat enimmäkseen aikuisia kodittomia koiria koiratarhoilta, ja niitä tuovat suomalaiset järjestöt. Määrät ovat kaikkiaan useita satoja koiria vuodessa.

Tuonti muuttuu laittomaksi, jos koiria tuodaan maahan ilman tuojan rekisteröitymistä eli ikään kuin omina lemmikkeinä, mutta jotka kuitenkin on myyty tai luovutettu eteenpäin. Koiria myös salakuljetetaan tai tuodaan väärennetyillä todistuksilla. Viime mainittuja koiria tuodaan erityisesti Virosta ja Viron kautta, eikä niiden alkuperää kyetä aina varmuudella jäljittämään. Viranomaisvalvonnan perusteella laittomien tuontien määrät ovat merkittäviä. Koiria myydään tyypillisesti verkossa. Kysyntää ylläpitävät hyväuskoiset asiakkaat, joiden motiivit netissä asiointiin saattavat liittyä tiettyjen suosikkirotujen suureen kysyntään, hintavertailuun tai yksinkertaisesti eläimen hankkimisen helppouteen ja nopeuteen. Eläinten verkkokauppaan liittyy suomalaisten ja eurooppalaisten kokemusten perusteella mm. väärennetyjä terveystodistuksia, valheellista kuvamateriaalia koirien pitopaikoista, puhelinnumeroita, jotka lakkaavat toimimasta kaupanteon jälkeen sekä sairaita eläimiä.

Toimenpiteitä laittomaan verkkokauppaan puuttumisen tehostamiseksi

Antti Rinteen hallitusohjelmassa painotetaan vakavien eläintautien torjuntaa. Yhtenä toimintakonaisuutena on koulutuksen ja monikanavaisen viestinnän kehittäminen ja lisääminen. Koulutusta on tarkoitus suunnata mm. viranomaisyhteistyön tehostamiseen laittoman pentukaupan valvonnassa. Toimiva viranomaisyhteistyö on keskeinen edellytys tehokkaalle valvonnalle, sillä toimivalta erilaisten säädösten vastaisuuksien selvittämisessä jakautuu monelle viranomaiselle riippuen tapauksesta (Ruokavirasto, Tulli, aluehallintovirastot, kunnaneläinlääkärit, poliisi ja syyttäjät). Viestintää aiotaan suunnata entistä enemmän myös kuluttajien valistamiseen niin tuontikoirien tautiriskeistä kuin pentukaupan/verkkokaupan vaaroista ja hyvinvointiongelmista. Koulutuksen ja viestinnän kehittäminen kuuluu Ruokaviraston toimialaan.

Viranomaisvalvonnan tehostamiseksi ministeriö on pyytänyt Ruokavirastoa selvittämään, miten pääkaupunkiseudulle, jossa tarve on suurin, voitaisiin järjestää toimivat eristystilat koirille sellaisiin tilanteisiin, joissa tuojan asiakirjat, koirien tunnistusmerkinnät tai niiden terveystilanne ovat puutteellisia. Koirien eristäminen jatkoselvitysten ajaksi voisi olla tuojalle maksullista toimintaa, mikä sinällään saattaisi osaltaan hillitä yrityksiä tuoda eläimiä maahan laittomasti.

Rinteen hallitusohjelma pyrkii myös kehittämään eläinkaupan sääntelyä erityisesti verkossa tapahtuvan eläinkaupan osalta. Verkkomyynti on tuonut uudenlaisia haasteita moneen muuhunkin

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 37/2019 vp

valvontaan, kuten elintarvikevalvontaan. Ruokavirasto selvittää parhaillaan sisäisesti, miten verkkomyyntin valvontaa tulisi toteuttaa Ruokaviraston eri sektoreilla. Verkkokaupan valvonta vaatii erityisosaamista ja uusia voimavaroja.

Ministeriö on pyytänyt seura- ja harrastuseläinten neuvottelukunnalta selvitystä siitä, minkälaista itsesäättelyä ja vähimmäisstandardeja tulisi esittää niille Suomeen rekisteröidyille verkkokauppa-alustoille, joilla myydään eläimiä. Itsesäättely voisi tarkoittaa mm. eläinten myynnin erottamista omille sivustoilleen ja vaatimusta myyjiksi rekisteröityvien vahvaksi tunnistautumiseksi. Lisäksi toimijat voisivat edellyttää, että myyjät ovat rekisteröityneet aluehallintovirastoon ammattimaisesti kasvattajiksi tai eläinvälittäjiksi ja Ruokavirastoon eläinten tuojiksi. Ministeriö tarkastelee selvityksen perusteella, onko eläinten hyvinvointi-lain luonnokseen tarpeen lisätä eläinten internet-ilmoitteluun tai kauppaan liittyviä säännöksiä.

Verkkokauppaan liittyviä riskejä ja laitonta tuontia pyritään vastustamaan kansallisten toimien lisäksi myös EU-tasolla yhä ponnekkammin mm. Eläinterveyssäännösten vaatimusten avulla sekä eläinten hyvinvointifoorumin puitteissa (EU Animal welfare platform). Romania laati juuri päättyneellä puheenjohtajakaudellaan luonnoksen tiekartasta, jonka avulla EU-maat voisivat yhdenmukaisin keinoin vastustaa verkkokauppaan, ml eläinten verkkokauppaan liittyviä terveys- ja hyvinvointiriskejä ja parantaa kuluttajansuojaa. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on tietojenvaihdon edistäminen jäsenmaiden välillä, esimerkkeinä väärinkäytösten nopea tiedottaminen ja vuosittaiset raportit valvonnan suuntaamisen tarpeista. Suomi käsittelee tiekarttaa EU-maiden eläinlääkintäpäälliköiden työryhmässä puheenjohtajakauden aikana.

Suomessa koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti, ml tiedot omistajasta, on tarkoitus säätää pakollisiksi eläintunnistuslainsäädäntöön tehtävällä muutoksella. Tarkoitus ei kuitenkaan ole perustaa koirien pitopaikkarekisteriä eikä siten kirjata rekisteriin eläinten siirtotietoja eri pitopaikkojen välillä. Koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröiminen helpottaisi silti niiden viranomaisten työtä, jotka tekevät töitä muun muassa eläinten hylkäämisen, pentu-tehtailun, laittoman pentukaupan ja muun eläinten hyvinvoinnin valvonnan kanssa.

Helsingin kärjäoikeus on antanut viime toukokuussa päätöksen pitkään jatkuneessa koirien salakuljetusasiassa. Vastaajista yksi tuomittiin vankeusrangaistukseen, kaksi muuta sakkoihin. Lisäksi kaikki tuomittiin eläintenpitokieltoon ja korvauksiin. Rikosnimikkeitä olivat petos, salakuljetus, eläinsuojelurikos ja eläinkuljetusrikkomus. Tämä osoittaa, että koirien laittomaan tuontiin liittyvä petoksellinen toiminta auttaa osaltaan saamaan tekijöitä edesvastuuseen myös eläinsuojelurikoksista.

Helsingissä 19.7.2019

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä